

Motion till riksdagen
2011/12

av Linnéa Bruno m.fl. (FI)

Föräldraförsäkring och underhållsbidrag

Förslag till riksdagsbeslut

- Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att individualisera föräldraförsäkringen.
- Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja lägstanivån i föräldraförsäkringen till 300 kr per dag.
- Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samtidigt med individualiseringen införa möjligheten att överlåta två månader av föräldraförsäkringen till en annan förälder, som då blir omsorgsledig med lägsta nivå som ersättning.
- Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa möjligheten för ensamstående att överlåta sex månader av föräldraförsäkringen till annan person, som då blir omsorgsledig med lägsta nivå som ersättning.
- Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja underhållsbidraget till 2000 kr per månad, samt att värdesäkra denna nivå mot inflationen.
- Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underhållsskyldiga som har rimlig ekonomisk möjlighet – och inte Försäkringskassan - ska betala till boendeföräldern genom att stödet dras direkt från lönen och transfereras till boendeföräldern.

Motivering

Innan de nödvändiga men mer genomgripande reformerna av socialförsäkringssystemet hunnit utredas och börjat genomföras föreslås några relativt enkla åtgärder i syfte att stärka skyddet hos ensamstående föräldrar och deras barn – en grupp som i jämförelse med andra fått det sämre under flera decennier. Vi ser också ett behov av att höja de

jämställdhetspolitiska ambitionerna när det gäller föräldraskap och obetalt hem- och omsorgsarbete.

Ekonomisk utsatthet har starka samband med andra sociala problem, såsom våld, psykisk ohälsa och kriminalitet. Dessa problem skapas socialt, drabbar individer direkt, men är dessutom kostsamma för hela samhället. Ensamstående mammor är en särskilt utsatt grupp, som uppger tre gånger så ofta som andra kvinnor att de utsatts för våld, och många våldsutsatta stannar kvar i relationer där de är ekonomiskt beroende av en våldsutövande partner. Förutom det mänskliga lidande som kan motverkas, har hela samhället allt att tjäna på att bekämpa den relativa fattigdomen, särskilt bland barnhushållen. Nivåerna för ekonomiskt bistånd (tidigare socialbidrag) och underhållsbidrag har inte värdesäkrats mot inflationen, och har således stadigt sjunkit under lång tid, oavsett regering. Stödet har vidare inte justerats upp för att kompensera för dramatiska försämringar i andra sociala förmåner, som bostadsbidrag.

Föräldraledig

Utformningen av nuvarande föräldraförsäkring motverkar det antagna jämställdhetspolitiska målet om att män och kvinnor ska dela det obetalda hemarbetet lika och ge och få omsorg utan att underordnas. Staten subventionerar en könsstereotyp ansvarsfördelning som innebär sämre ekonomiska villkor och möjligheter i arbetslivet för kvinnor, samt sämre möjligheter för pappor och barn att etablera nära relationer. Kvinnor tar ut ca 80 procent av dagarna och utvecklingen står i det närmaste stilla, trots decennier av informationskampanjer, höjning av inkomsttak och pappamånader. Effekten av den senaste förändringen med införande av jämställdhetsbonus har uteblivit. Vi menar att det därför är dags att låta föräldraförsäkringen bli individualiserad på samma sätt som alla andra sociala försäkringar är det. Att bli förälder ska vara ett individuellt ansvar.

Alltfler är föräldralediga med endast den lägsta nivån som ersättning, vilket tvingar dem att söka försörjningsstöd för att klara uppehållet. Lägstanivån på stödet till föräldralediga föreslås höjas från idag 180 kr per dag före skatt till 300 kr före skatt (sju dagar i veckan). Försäkringen föreslås individualiseras, men med undantaget om två månader som kan överlåtas på en annan förälder. För ensamstående föreslås att totalt sex månader kan överlåtas på annan person, som då är berättigad till den nya lägstanivån som omsorgsledig. Många hushåll består idag av en förälder med barn, och vi ser ett behov av att erbjuda dessa mer flexibla lösningar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Dagens lagstiftning behöver dessutom reformeras för att bryta med den nuvarande lagstiftningens

heteronormativa syn på föräldraskapet och bli öppen för föräldraskap bortom kärnfamiljen. Veldig många familjer i dagens samhälle faller utanför den normen, på ena eller andra viset. Ensamstående föräldrar, ombildade familjer och regnbågsfamiljer är några exempel. Feministiskt initiativ vill skapa ett samhälle som uppvärderar och lägger till rätta för mångfald i levnadssätt, både kulturellt och strukturellt. Detta innebär bland annat att det ska vara möjligt att leva ekonomiskt bra som ensamstående förälder eller pensionär, att hbt-familjer inte diskrimineras.

Underhållsstöd

Den förälder som barnet inte bor hos ska enligt nuvarande regler betala underhållsbidrag till boendeföräldern. Betalas av någon anledning inte detta av den underhållsskyldige utgår underhållsstöd om drygt 1200 kr från Försäkringskassan.

Aktuell statistik visar att många underhållsskyldiga struntar i att betala, trots tillräckliga ekonomiska förutsättningar. Då ensamstående föräldrar är en grupp som är särskilt drabbad av ekonomisk utsatthet, föreslås att Försäkringskassan betalar underhållsstöd om 2000 kr per månad om den andra föräldern uppbär försörjningsstöd, har sjukersättning eller har avlidit. I annat fall ska den underhållsskyldige betala lägst 2000 kr per månad, och mer om årsinkomsten överstiger viss nivå. Stödet dras direkt från lönen och transfereras via Försäkringskassan till boendeföräldern, utan att denna ska behöva vidta egna åtgärder och utsätta sig för konflikt för att få det stöd han eller hon har rätt till. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Linnéa Bruno (FI)

Katarina Michanek (FI)

Helena Svensson (FI)